

Albert SCHWEITZER – užitočná a bezprostredná pomoc

Význačný aj označený

Hovorievali o ňom, že v Afrike zachraňoval starých černochoch, v Európe zase staré hudobné organy. Zamenil vedeckú a umeleckú kariéru za útrapy a namáhavú prácu lekára v pralesi. Rozhodol sa zobudiť svedomie sveta silou humánneho charakteru a nesmiernou odvahou obdivuhodnej vytrvalosti. Uveril, že ľudstvo môže priviesť k rozumu najskôr živý príklad čínorodej ľudskosti a naozajstnej lásky k blížnemu. Získal Nobelovu cenu za mier (1952) i prívlastky: *Dobrodruh milosrdenstva, Bojovník za skutočnú ľudskosť, Trinásty*

Ježišov apoštol, Svätý František 20. storočia, Génius ľudskosti, Veľký Oganga.

Odhaliť, že základným princípom každej mravnosti je úcta k životu. Predsavzal si, že každému kto poniesie bremená, pomôže. Dokázal to robiť po celý život. Zostal vždy človekom pre ľudí, ktorí človeka potrebujú.

Viera, hudba, filozofia

Albert Schweitzer (14. 1. 1875 – 4. 9. 1965) vyštudoval teológiu a filozofiu na štrasburskej univerzite, parížskej Sorbone i v Berlíne.

Súčasne študoval aj hru na organe v Paríži. Prvých 30 rokov žil pre vedu a umenie, potom zasvätil svoj život bezprostrednej službe ľuďom.

Pripadalo mi nepochopiteľné, že by som mohol žiť šťastne, keď som okolo seba videl toľko ľudí zápasíť s utrpením a starosťami.

Po ukončení lekárskeho štúdiu v roku 1913 odišiel prvý raz do Afriky. V Lambaréne (Gabun) založil a vybudoval pralesnú nemocnicu. V trópech čierneho kontinentu pracoval, aj s prestávkami, 52 rokov. Nezištne. Za cenu osobných obetí. Mnohým v Európe pripadal ako Don Quijote. Na získanie finančných prostriedkov usporadúval organové koncerty a písal knihy (napr. *Medzi vodou a pralesom, Z môjho života a myslenia, Úpadok a obnova kultúry*). Ako šľachetný lekár, teológ, kazateľ, varhaník a muzikológ ideálne spojil dobrotu srdca, túžbu po kráse, silu rozumu, cítenia a praktického jednanja. Vzal vážne Ježišovo slovo o službe druhým a uskutočnil ho do všetkých dôsledkov. Pochovali ho v tóni datlovej palmy v skromnom hrobe na pozemku jeho africkej oázy.

Rešpekt i obrana života

Veril v pravdu poznateľnú myslením. Rozmýšľaním a múdrosťou chcel robiť ľudí duchovnejšími a lepšími. V úcte k životu sa stal bratom každého človeka. *Len pravda, láska, zmierlivosť, láskavosť a dobrota sú tou silou, ktorá je mocnejšia ako všetko ostatné.*

Uznal, že božské zjavenie i ľudský rozum odhalili princíp lásky.

Najvyšším prejavom ducha je láska. Láska obsahuje moment

večnosti dosiahnuteľný pre človeka už na tomto svete. Práca jeho rúk a umu sa stala argumentom pre presvedčenie, že *humanizmus a mravnosť musia vo svete triumfovať.*

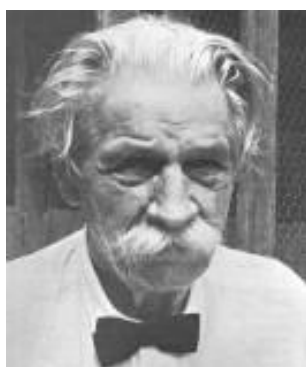
Svet má hlbšie rozmery než len to, ako ho racionálne odvodiť, zdôvodniť, pochopiť. Albert Schweitzer uznával potrebu hlbokkej koncentrácie na dimenzie

etické, na všetko čo rozvíja a podporuje život. No nie len život vlastný, ale aj život druhých, život v prírode. Úcta k životu prijíma svet taký, aký je. Svet hrozný uprostred svojej nádhery, nezmyselný uprostred účelnosti, plný utrpenia uprostred blaženosti. Vôľa k životu sprostredkuje aj duchovný pomer k svetu. *Sme spojení so všetkým v prírode. Človek nemôže žiť len sám pre seba. Uvedomme si, že všetky životy sú cenné a že voči nim máme svoje povinnosti.* Ľudské myslenie prenikajúce do hĺbky naznačuje etickú mystiku. Žijem, teda som. Kladný vzťah k svojmu životu spájam s úctou ku každému životu. Každý život treba chrániť a pomáhať jeho zachovaniu. *Som život, ktorý chce žiť uprostred života, ktorý chce žiť.*

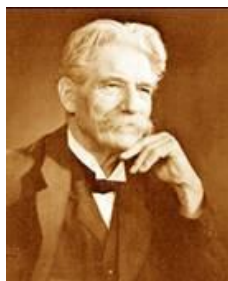

Medzi náboženstvami

Ak sme si môžeme predstaviť, tak je to preto, aby sme mohli pochopiť aj najvznešenejšie náboženské myšlienky. Pochopenie ľudskej existencie je aj otázkou náboženskou: Hľadáme odpoveď na elementárnu otázku, pred ktorou každý z nás každé ráno stojí – aký zmysel a akú hodnotu dáme svojmu životu. V náboženstve ide o určité hlbinné pochopenie človeka, zmyslu jeho života, významu sveta. Vo Schweitzerovej interpretácii každé náboženstvo rieši otázku ako môžeme byť zároveň vo svete a zároveň v Bohu. Boh je pre neho živou mravnou vôľou, ktorá chce dať jeho vôli nové určenie. Len láskou môžeme dosiahnuť spoločenstvo s Bohom. Celé živé poznanie Boha sa opiera o to, že ho prežívame vo svojich srdciach ako vôľu lásky. Uznal, že základné pravdy Ježišovho náboženstva sa dajú zlučiť s premýšľaním. Priznal kresťanstvu jedinečný, nezdôvodnený a nezdôvodniteľný, pátos lásky a obete ako etický paradox viery. Chápal kresťanstvo ako lásku k Bohu, ktorú treba dokazovať láskou k ľuďom. Božie kráľovstvo nemôže byť na svete skôr, ako bude v našich srdciach... Boha prežívame v sebe. Veril, že rozpory medzi náboženstvami musia raz zaniknúť.

Nezabudnuteľné pripomienky

Vyberme z bohatého myšlienkového odkazu A. Schweitzera niekoľko myšlienok:

- *Živá pravda je tá, ktorá vyrastá v myslení... Keď uveríme, že môžeme dosiahnuť pravdu vlastným myslením, dokážeme ju vnútorne prijať... Len epocha, ktorá má dosť odvahy k pravdivosti, môže dospieť k pravde, ktorá by v nej pôsobila ako duchovná sila. Pravdivosť je základ duchovného života.*
- *Nesmieme svoj život držať iba pre seba. Kto v žití prijal mnohé dobré a krásne, je povinný odovzdať ho v príslušnej miere. Kto zostal ušetrený pred vlastným utrpením, nech cíti povinnosť mierniť utrpenie iných. Musíme všetci spoločne niesť bremeno utrpenia, ktoré zaťažuje ľudstvo.*
- *Za všetko, čo sme si osvojili z miernosti, pokory, dobrotivosti, sily odpúšťať, z pravdivosti, vernosti a odovzdanosti v utrpení, vd'ačíme ľuďom, pri ktorých sme*

to isté zažili, tu pri významnej, inokedy pri nepatrnej udalosti. Myšlienka, ktorá sa stala skutočným životom, preskočila ako iskra do nášho vnútra a rozsvietila tam svetlo.

- *Neexistuje žiadna istota, ak stojíme jedni nad druhými alebo proti sebe. Len spoločne môžeme dôjsť k pokoju. Ak chceme jeden druhého zastrašovať, či vzbudzovať nenávisť, nikam sa nedostaneme. Ak sa budeme vzájomne spoznávať, môžeme sa dopracovať k spolupráci. Preto je treba začať s dôverou...*
- *Hľadaj, aby si našiel uplatnenie svojej ľudskosti. Nedaj sa zastrašiť, ak musíš čakať alebo experimentovať. Buď pripravený na sklamania. No nepremeškaj úlohu, v ktorej sa máš prejaviť ako človek.*
- *Dobrota pôsobí jednoducho a neustále. Vyvoláva zase dobro, posilňuje samé seba. Preto je najúčinnjšou a najintenzívnejšou silou. To, čo človek vydá svetu ako dobro, pracuje v srdciach i myšliach ľudí.*
- *Ak sa nájdú ľudia, ktorí sa postaví proti duchu bezmyšlienkovitosti a ak to budú osobnosti dosť čisté a hlboké, aby ideály mravného pokroku z nich vyžarovali ako skutočná sila, nastane pôsobenie ducha tak mocné, že vyvolá nové myslenie ľudstva.*
- *Žiadna veta z môjho myšlienkového sveta nevyjadruje tak presne moju filozofiu ako slová: **úcta k životu**. Základný princíp mravnej etiky znie: dobré je život zachovávať a podporovať, zlé je život ničiť alebo stáť mu v ceste... Svetonázor úcty k životu ráta so svetom takým, akým je. Lenže svet je hrozný i nádherný, nepríčetný i duchaplný, plný bóľu i radosti. Neraz zostáva ľudom záhadou. Som naplnený istotou, že čím viac budú ľudia premýšľať, tým viac lásky bude na svete.*
- *Pokolenie, ktoré sa oddalo akémusi nepretržitému, do istej miery samočinne pôsobiacemu pokroku a ktoré sa domnievalo, že pritom nepotrebuje nijaké mravné ideály, lebo bude napredovať iba rozumom a vedomosťami, dostalo sa do situácie, ktorá mu podáva hrozný dôkaz o jeho omyle.*
- *Poznať sa, neznamená všetko o sebe vedieť, ale mať k sebe vzájomnú lásku i dôveru a veriť v toho druhého.*
- *Príklad nie je iba najlepším, ale priam jediným spôsobom, ako presvedčiť iných!*

S láskou proti utrpeniu

Uznávaný humanista 20. storočia **Albert Schweitzer** postavil ľudské skutky nad každé slová, bytostnú úctu ku každému životu nad každú vierouku a teoretickú etiku, konkrétnu nezištnú pomoc a spoluprácu nad jednostranné vedecké úsilie. Vynaložil obrovské zásoby mravnej i fyzickej sily na prekonanie mnohých prekážok a ťažkostí. V každej práci aj v ťažkom utrpení osvedčil hodnotu pokoja prevyšujúceho každý rozum. Hlbinne uveril v zmysluplnú budúcnosť čínorodej láskavej ľudskosti, spoliehal sa na mohutnosť každej pravdy a vitalitu tvorivého ľudského ducha. *Človek nemusí cestovať až do Afriky, ak chce vykonať v živote čosi záslužné a užitočné. Každý z nás môže nájsť svoje Lambaréne kdekoľvek.*

(Dušan Jedinák)